Број 46 У Новом Саду, у петак 27. фебруара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Јапанско наседање.

Кад је Јапан отпочео напад изненада, без објаве рата, тада је рачунао на изненађење Рачунао је да ће мучким нападом уништити руску флоту у Порт-Артуру. Рачунао је, да ће своју спремну војску искрцати у Кореју, доћи брзим маршем, до реке Јале, напасти Русе у Манџурији и уништити и њих и њихову железницу.

Јапан је знао, да је Русија у Манџурији у оно време имала таман толико војске, колико јој је требало да чува жељезничку линију. И онда је још на нешто рачунао Јапан. Рачунао је, да ће његов брз успех подићи листом Кинезе, а рачунао је на помоћ Енглеске и Америке.

Од свега тога се ништа није догодило. Јапан се цилитнуо, ал не погоди циља. Мучки напад код Порт Артура само је лако ранио руску флоту, али је није скршио. Показало се, да је јапанска флота до сад јаче страдала но руска. И није више далеко време, кад ће руској морнарици да стигне помоћ.

Показало се, да Јапанци нису ни из близу онаки момци, како су их узносиле енглеске и бечке новине. Они и данас нешто петљају, искрцавају, али нису ни из близу искрцали своју војску у Кореји нити им је пошло за руком, да ту војску среде и почну озбиљно продирање. Руска мања оделења војске и руски козаци прешли су реку Јалу и трагали на све стране по Кореји, па су се уверили, да не постоји оно, што су износиле енглеске новине. У Кореји је снег, мећава, испрованљивани путеви и Јапанци би морали бити мало друкчији момци, па да су савладали све тешкоће. Искрцавање је запело, иде лагано, њихова војска страдава по зими ветру и снегу.

Кад је Русија звекнула сабљом на граници Индије, енглеска влада је увукла рогове, а Кинези се нису подигли листом на оружје . . .

И опет велимо Јапан се цилитнуо, али не погоди циља. Сад ће доћи ред на Русију. У овај мах има Русија доста војске у Манџурији да брани жељезницу, и да брани положаје на Јали. А за коју недељу имаће је толико, да ће поћи — напред и да ће се она цилитнути. Јапанци ће донде бити и без боја заморени, ослабљени, а дух ће им клонути Први месец — дана, најдуже 6 недеља они су могли нешто да учине. Месец је дана прошао, а они данас тако стоје, да за две недеље неће моћи ни доћи до Манџурије.

Прва, привремена опасност која је претила Русији, прошла је сретно. За мало доћиће на Русију ред. Она не жури, јер нема потребе. Али је у Русији мишљење, да кад почне, онда коначно да сврши са Јапаном и да не ратује овакве ратове сваких десет година.

Стање је већ данас такво, да је замрла лаж на уснама и највећих енглеских лажова!

Руска политика и Словени.

Петроград, 23. фебруара 1904.

Занимљиве ствари избијају на површину. И ако се о њима готово ништа не зна у руској јавности; и ако о томе ништа не помиње руска штампа, ја сам, благодарећи разним везама успео, да докучим неке ствари, које су за нас Србе од врло великог значаја.

Судећи по неким чињеницама ми се морамо тешити што у Русији још има озбиљних политичара, који се нису помирили са вратоломном мишљу: да балканске Словене ваља, оставити за сад на страну. Данас су баш већином на крмилу политичари који на рачун Срба и Бугара, на рачун Старе Србије и Маћедоније пристају на све. Но та несловенска политика и ако је у моди, неће надвладати у Русији. Још је пријатнија вест да стање балканских Словена заступају највиђенији руски поборници, људи, који имају огромних и неоспорних заслуга за Русију.

Међу таке заслужне људе, ван сваке сумње, једно од првих места заузима скоро пензионовани ђенерал Драгомиров. Он спада међу најпопуларније људе у Русији. Том човеку има Русија да благодари за многу корисну новину и установу у војсци. То му признају сви војни кругови. Ђенерал Драгомиров је учитељ и васпитач новога војног подмлатка, који тако јуначки гине на далеком истоку. Да оставимо на страну шта о њему свет говори. Најважнији војни листови и часописи већ толико и толико пута утврдили су истину: да је ђенерал Драгомиров и као стратег и као војни писац и као васпитач војног подмлатка један од највећих људи свога времена у Русији. А таких је у Русији врло мало — и ако је Русија врло велика и пространа

Србија, Бугарска и остале словенске стране балканског полуострва јесу озбиљан предмет размишљања овога човека. Он тако лако не оставља српско племе несловенској политици, као што то раде неке руске дипломате. Драгомиров стално стоји на утврђеном становишту, које ће кад тад у Русији морати преовладати; наиме на становишту: да је Русија много крви пролила за балканске Словене; она не сме, како у интересу своме, тако и у интересу самих Словена, дозволити да народи на Балкану не постану своји господари. Србија и Бугарска, и ако су мале, оне, по мишљењу ђенерала Драгомирова, могу бити од велике користи за Русију, нарочито у последње време. Драгомиров захтева да Русија у сувише ревносном заузимању за дални исток не заборави мотрити шта се ради на блиском истоку. То његово гледиште било је предмет врло озбиљних разговора у војном савету.

Познато ће бити да је ђенерал Драгомиров пре извесног времена одазван са свога положаја кијевског губернатора. На његово место постављен је ђенерал Клеигеље, човек познат у војним круговима. Драгомиров је отишао на своје имање у Канатоп и тамо се бавио војним и научним радовима. Када је наступио рат Русије са Јапаном позову и старога поборника на ратни савет у Петроград. Ђенерал Драгомиров, човек без предрасуда, без бојазни да се може коме замерити, или што изгубити, није пропустио прилику да у војном савету не изнесе одсудно своје гледиште на руску политику на Балкану. Русија и ако има посла у Кореји, не треба и не сме да заборави да исто тако има посла и на блиском истоку. Докле се Руси боре на Печилском мору са жутом расом, непријатељи Словенства покушавају да раскину оне везе, којима су Руси од вајкада били спојени са Србима и Бугарима.

Послата је војска у Манџурију, на Јалу, у Мугден и Порт-Артур; али треба се запитати: да ли је ишта урађено на Дунаву? Јесу ли какви мостови подигнути; јесу ли какве жељезнице саграђене? Да ли је црвени крст учинио што год у погледу прибирања и сређивања санитарно-

ПОДЛИСТАК.

Прослава 100-годишњице Симе А. Игуманова у Призрену.

— Наш извештај. —

Призрен, 14. фебруара.

Свечано смо прославили 100-годишњицу рођења великог српског просветног добротвора, Симе А. Игуманова, оснивача српске богословије у Призрену.

Уочи прославе 29. п. м. било је свечано вечерње у саборној цркви св. Ђурђа, на коме су присуствовали сви ђаци овдашњих женских и мушких школа и богословије са наставницима цама и мноштво народа.

Сутра дан јутрење са свечаном литургијом, после које је држан свечан парастос у присуству многобројног народа и царско-руског конзула, који је био у униформи. Поп-Трифа држао је кратак говор.

Из цркве се кренули сви присутни са литијом, а њима се придруживале масе народа.

Најпре је ношено кољиво, за њим црквена застава. За овима један је грађанин носио покојникове ордене, за тим венци, ђаци, певачко друштво „св. Урош“, изасланство скопљанске епархије (један свештеник, наставник гимназије, грађани и референт тамошње митрополије) представник овдашњег грађанства, ратари, свештенство, царско руски конзул и маса народа.

Пошто су у великој сали богословије заузели одређена места сви присутни, настало је водоосвећење, а по свршетку тога отворио је скуп овдашњи виђени грађанин Крста Патруловић, са неколико јевгровитих речи.

После тога држао је реч председник одбора, П. Костић, о животу и раду на народном добру нашега великана, С. А. Игуманова, који је трајао читав сат и велики утисак на присутне произвео.

По свршетку говора на један пут се заорила химна нашем слављенику, коју су отпевали ђаци богословије у четир гласа. Она је многима суву измамила.

Химну је написао један патриота у Београду, а други компоновао. Њихова имена одбор ће са захвалношћу у своје време изнети, а овом приликом имам јавити да је то учињено иницијативом бившег ректора богословије, проте Стеве.

Заслуга припада и трудољубивом коровођи, г. Драгутину Јанковићу, као и вредним певачима, који су за врло кратко време умели такав успех постићи.

За тим су два ђака богословска продекламовали друге две химне; једну, која је из Београда стигла, а другу, коју је писао г А. Боцарић из Цариграда.

Колико садржина њихова, толико и уметничко декламовање произвело је врло јак утисак.

Тиме се свечаност овде завршила и онда је давано кољиво и послужење.

У исто време приступило се упису добротворних прилога за споменик слављенику, при коме је пало више од 30 лира, (до 600 круна). Како је то споро ишло, то ће се наставити и даље.

За све то време стизале су честитке, како из унутрашњости, тако и из Србије. Прва је стигла преко царско-руског конзула из Петрограда, од тамошњег благотворителног комитета, чији је члан био Игуманов.

На подне управа богословије давала је ручак у почаст царско-руског конзула и изасланства скопљанске епархије, на који су били позвани чланови одбора са пред-

га материјала? Том је приликом искусни ђенерал напоменуо да је у руско-турском рату више људи страдало и помрло провебло и пропало, него што је погинуло

— Шта је господо урађено после Плевне на Дунаву? запитао је ђенерал. Ништа!

Па је у том правцу наставио.

— Шта смо постигли са силном проливеном крви на Балканима? — Ништа!

— Зар после толико и тако скупих жртава да тако јефтино уступамо своје пријатеље и савезнике, управо браћу своју

Чланови војнога савета су пажљиво слушали шта је ђенерал Драгомиров говорио. Његови разлози дубоко су продирали у душу слушалаца

Он је наставио.

— Руско јапански рат само је први чин у једном врло сложеном друштвеном и политичком процесу. Рат на далеком истоку може врло лако да буде повод за нове заплете и судере и као што извесни знаци наглашавају, први почетци нових заплета избијају у Тибету, у Индији, у новом боксерском устанку и у новим нередима у Маћедонији и Старој Србији. Русији, колико су блиски и животни интереси на далеком истоку, исто тако морају јој бити блиски и животни интереси на блиском истоку.

Гледиште ђенерала Драгомирова је дакле у томе да је Русија на свима линијама свога царства дужна са подједнаком заузетошћу да прати догађаје.

Чланови војнога савета били су у први мах подељенога мишљења, но ђенерал Драгомиров је успео да своје мишљење искаже а Куропаткин, тада још министар војни је ћутањем морао дати за право Драгомирову.

— Кореја или Балкан? И једно и друго нама је блиско. Док тамо не дамо да једно азијско племе нашу културну задаћу омета; овде не треба да допустимо да друго азиско племе, а поред њега и други врази два словенска народа, способна за културу, истребљују.

Рачун војне политике што га је покушао да изнесе пред војни савет ђенерал Драгомиров састоји се у овоме: Руска политика на далеком истоку неће много добити, а на блиском истоку може много изгубити... А од тога се ваља заранија заштитити.

Пријатна је и веома утешна појава да људи као што је ђен. Драгомиров имају правилније гледиште од неких руских дипломата, који балканске Словене узимају за подкусуривање у својим политичким смеровима. Ово гледиште превлађује и мора временом сасвим превладати у руском друштву. У Русији се још тешe да ће, руски војник поправити оно што је руски дипломата покварио.

Куропаткин који беше онда министар војни тешко замишљен изишао је онда из седнице а Драгомиров се вратио на своје имање где је наставио да се бави војним учењима док и њега не позову на бојно поље...

П.

Криза.

Будимпешта, 25. фебр.

У данашњој саборској седници дошло је само до бурних испада, а до праве ломњаве, управо покора изгледа да ће доћи сутра, прекосутра. Министар председник Тиса је образложио свој предлог о привременој промени пословника. управо у спутавању слободе говора. Бурно је прекидан поругама, но истрајао је. За тим се почело гласање о том, да ли сабор хоће да претреса Тисин предлог. Кад се већ дошло при гласању до слова С. приметио је председник сабора на велико запрепаштење, да нема посланика Сеча, који је био одређен да бележи имена посланика, који гласају „за“ т. ј. да се претреса, већ су бележени само гласови опозиције са „не“. Председник је одмах зауставио гласање, но то је изазвало читаву буру и прекинуо је седницу на 10 минута. Опозиција је викала да се за време гласања седница не сме прекидати, но председник је изјавио, да је то гласање ништавно, не вреди. Настала је галама, седница је прекинута а гласање одгођено за сутра. Занимљиво је било видети, кад су чланови владине странке у огорчењу бесно напали Сеча, он се бранио јадник, да није знао, да је одређен да бележи гласове.

Нико незна како ће се управо ова борба свршити и ко ће повући краћи, дал' Тиса дал' опозиција. Занимљиво је врло да су се Апоњи и Тиса ненадно састали и Апоњи је поздравио Тису са оном познатом латинском узречицом: „Ave Caesar, morituri te salutant“ (здраво Цезаре, поздрављају те они, који умиру) Тиса је на тај поздрав одговорио да незна који су то, који умиру. А то ће рећи, незна хоће ли умрети он ил опозиција. И доиста незна нико ко ће умрети.

Са великом заинетошћу очекује се сутрашња седница.

Политички преглед.

Аустрија На истоку је напала на Словенство жута раса потпомогнута Американском и Енглеском државом (германским елементом); на Балкану немачка најезда на исток потпомаже Турску, да на тај начин ослаби јужне Словене (Србе и Бугаре) на Балкану; у Немачкој гоне Пољаке Пруси (опет Немци), па се нашло и неколико голобрадих немачких ђака, да задрже струју у Прагу, кад се сакупио силан чешки свет и хтео да изрази своје жеље за победу руског оружја у рату, те тим да искажу, као Чеси и своје словенске осећаје. — Дошло је до гужве и морала се умешати и полиција, старешина немачке велике школе у Прагу итд. — Сада се нашао побуђен и старешине бечке велике школе (универзитета), те је званично издао писмо, где осуђује Словене у Прагу. То је учинио старешина оне школе, којој су словенски учитељи дигли глас и разнели славу, у оном Бечу, који су Словени (Пољаци и Срби) спасли од Турака!

Русија и Енглеска. Сад, када се види, да Јапанци нису тако здраво страшни, нису тако особито спремни и нису баш тако издржљиви, као што се мислило, и сва је прилика, да ће извући краћи крај, стара лисица, Енглеска, гледи да се приближи Русији, а међутим је непрестано радила, као већ у два маха (у кримском и руско-турском рату), да Русији подметне ногу. Наравно, лепо је и за моћну Енглеску, да се опрости таког непријатеља какав би могла бити Русија, а кад га се не може опростити, онда бар да се с њим спријатељи! Има их чак, који су већ изнели силесију доказа, да докажу, како се Енглеска „искрено“ трудила, да се спречи судар између Русије и Јапана. Штета само, што Руси нису тако детињасти да приме ново за готово!

Турска. Она вавилонска кула, што треба да се назида у Турској, т ј. да се уведе страна полиција и жандари, под заповедништвом официра из разних држава и разних народности, канда се неће ни дозидати. Жандари треба да нису сами Турци (и Мухамеданци), него да их има и Хришћана, који могу бити и страни поданици; да се поделе у 6 батаљона и сваком батаљону да буде заповедник официр друге државе а главни заповедник, над свима, талијански ђенерал де Ђорђис. Султан то није потврдио.

Још се јавља из Цариграда, да је главни начелник турске тајне полиције, Џелал Един-паша утекао из Цариграда. Ово је врло значајно за одношаје у Турској.

Руско-јапански рат.

У јавности се још непрестано претреса, шта је хтела јапанска флота да постигне својим бомбардовањем Порт-Артура и то из тако велике даљине, да топови са тврђава Владивостока нису ни одговарали на ту паљбу. Кад је страћила грдну количину џебане, јер је избацила преко 200 метака она се повукла. Квара због огромне даљине није могла ни нанети: Шта је дакле управо хтела о том се нагађа, но тешко је погодити.

Сада се већ више ни с које стране не таји, да мобилизација јапанске војске напредује врло споро. Непрестано се чују тужбе јапанске, како је бура на мору, велики снежни сметови на суву, па велика зима итд. А сад се износи, како и сама мобилизација треба много времена. 10—12 дана док се војник потпуно спреми за марш, за тим најмање 50 дана, док уска жељезничка пруга јапанска извезе војску за укрцавање на бродове, превоз преко мора са укрцавањем и искрцавањем најмање 14 дана, а то чини у најмању руку 85 дана. Сад се још признаје и то како је за бој била спремна само јапанска флота, а сувоземна војска не. Но све ово као да се износи за то, да оправда споро напредовање јапанске мобилизације. И ко може веровати, да ће Јапан мучки почети рат, кад још није спреман; и то рат против тако снажног противника, као што је Русија. Изгледа, да Јапан почиње тек сад да схваћа сву збиљу и тешкоћу овог непромишљено започетог рата. Јапан је управо морао и рачунати на то, да пожње велике успехе и побере лаворике, док је руска снага на бојишту одвише слаба. Он међутим још непрестано грца са искрцавањем своје војске.

Некоји политичари хоће и неспрему Русије да тумаче тиме, што је Русија знала за ове слабости и тешкоће о мобилизацији војске јапанске. Знала је, да ће и она добити времена, да своју војску довуче у Манџурију, док непријатељ прикупи своју у Кореји. Но ово су само нагађања, ствар је пак, да на суву не долази до борбе, већ да и један и други противник прикупља своју убојну силу, Руси у Манџурији а Јапанци у Кореји. И судећи по свему, прикупљање то трајаће још доста дуго те ће и доста времена проћи док не дође до праве одлучне борбе.

Потврђује се вест, да су се извиднице козачке појавиле код Кјенгсонга, да су за њима стигла и друга оделења руске војске. Број њихов је доста велик и они се утврђују у околним брдима. Сад изгледа ван сваке сумње, да ће се спојити са оном руском војском, која је још пре десетак дана улегла у Казан. Потврђује се и то, да се Руси јако учвршћују на реци Тумену. Козачке извиднице крстаре по целој северној Кореји, но не наилазе на непријатеља. Главни логор њихов је у Вичу. Између Корејанаца и Руса не долази до судара, јер како јавља руски генерал Анисимов, Јапанци се непријатељски понашају према Корејанцима. Корејанци се пак пријатељски понашају према Русима и рачунају Русе за јаче. Међу Корејанцима влада мир.

Стигле су још две вести, но обе ове треба прво да се потврде. И како званич-

---

седником за прославу стогодишњице, наставници богословије и још два грађанина.

У вече друштво богослова, „Растко“, давало је забаву са преставом „школског надзорника“ у корист подизања споменика, улаз добровољни прилог, па ипак је пало око 40 б. меџидија.

Сутра дан, т. ј. 21. отишли су у манастир св. Марка, преставници скопљанске епархије, изасланство овдашњег грађанства, наставник богословије са неколико ђака и одбор (председник због слабости није могао отићи).

За време литургије стигао је и царско руски конзул са драгоманом и доктором Поповићем и присуствовао парастосу, који је држан на гробу покојника.

Том приликом држана су три говора: од стране заступника, ректора богословије, учитеља и богослова и том приликом полагани венци на гроб неумрлог српског великог просветног добротвора, Симе А. Игуманова. Слава му!

Србин.

ни руски извештај не јавља о њима ништа, то изгледа, да су измишљење, тим пре што обе потичу из Токија, и тамо је на окупу јапански сабор, који треба да изгласа, да се порез због рата удвостручи. Свакако дакле треба нешто јавити о победама јапанским, да би се посланици одобровољили. Прва вест јавља да је јапанска флота од суботе до понедељника бомбардовала Порт-Артур. Бомбе да су у граду више кућа запалиле а „Ретвисан“ да је потпуно уништен. — Но као што рекосмо, о овоме би без сумње већ стигла званична вест, или би бар и са друге стране та токијска вест била потврђена Овако је без сумње важна и „Ретвизан“ ће и опет ускрснути, ваљда и по десети пут већ, да непријатељу још мало умеси погаче. Друга вест из Токија тврди, да се руска владивосточка флота налази на отвореном мору и да се сукобила већ са непријатељском флотом ал исход борбе још није познат. И ова вест треба прво да се потврди тим више, што се већ од две недеље незна где је управо владивосточка флота. Незна се још од оног дана, када је бомбардовала јапанску варош Хакодате. Мисли се да је прошла тада сретно кроз Чугарски мореуз и отпловила великим оцеаном, да се споји са руском флотом, која долази на бојиште. Други мисле да се налази у пристаништу владивосточком; но од пре три дана тврде јапанске вести, да се налази код ушћа реке Тумена. Сад пак јављају о судару њену са непријатељем. Владивосточка флота далеко је слабија од непријатеља, управо она и нема ни једног правог убојног брода и судар са непријатељем могао би лако по њу бити врло судбоносан.

Других важнијих вести нема.

ДОПИСИ.

Панчево, 23. фебруара 1904. (Неред у црквеној општини. — Нотабилитетска брука.) Обзиром на то, што се панчевачка црквена скупштина због незаконитог састава јој, не може да сазива, то црквени одбор управља општинским иметком тако рећи без икакве контроле. Тај је црквени одбор разрешила и наша највиша автономна власт, саборски одбор али се је још одржао на власти само с тога, што је рекурирао на угарску владу молећи је, да га и против воље народа и против законитих пресуда автономних власти одржи у власти. Пошто дакле скупштина не може да врши контролу, изаслао је епархијски административни одбор вршачки један одбор ради ревизије црквено-општинске манипулације. Тај је одбор от почео свој рад 19. фебруара о. г.

И ако је црквени одбор био у напред извештен, кад ће почети ревизија, и пак је у тој општини нађен највећи неред и немар. Ревизиони одбор, у ком су били чланови г. г. Мита Клицин, Бранко Крчединац и Пера Милорадовић нашао је рачунске књиге несређене. Око 3000 круна издатака, учињених у фебруару о г., нису били укњижени, него је рачуновођа приказао само неке признанице, које су укњижене у присуству ревизионог одбора. Ручна благајница показала је у првим мах 107 круна више, него што би по гласу рачуна требало у њој да буде. Због тог нереда није се могла каса контролирати чак до 5 часова после подне, и ако је ревизиони одбор отпочео рад још у 9 часова пре подне. Па и онда никако није се стање касе слагало са рачунским књигама. Председник, др. П. Марјановић пак правда се тиме, што је рачуновођа стар човек, а он међу тим нема кључа од касе, и ако закон налаже, да председник мора држати један кључ — и да је он одговоран за ред и за тачно вођење манипулационих послова. Кад је рачуновођа стар човек, зашто га не умирове — и зашто одбор не води бригу о свему, а нарочито пак председник! Кажу, да им је читаво манипулисање испод сваке критике, што су и сами нотабилитети морали признати. Тако жалосно манипулисање неће се наћи ни у мањим општинама, а гле шта ради прва општина, нотабилитети, цвет народа, интелигенција?! Та ова ревизија показала је нотабилитете у ружној слици, а и то је тек почетак!

Да имају стида, сами би отишли, а не би чекали, да буду разјурени, јер су показали да су посве неспособни за управу. Зар није грех оставити таквим људима управу са толиким великим иметком. Али, како чујемо, компоновано је и то, да нотабилитетски црквени одбор сву готовину црквене општине (око 280.000 круна) држе у нотабилитетском новчаном заводу уз каматну стопу од 4%. Међу тим завод даје тај новац народу по 8—9% и тако заради на њему годишње 4—5% чисто, а кад се узме у обзир, да и камату добивену од партаја, издаје на зајам другима, може се рачунати да нотабилитетски новчани завод (вађевина) заслужи на том новцу 15—16.000 круна, што г. г акционари стрпају у џеп. Кад би се тај новац давао народу уз камату од 6%, општина би добила скоро још 6000 круна годишње више. Ето са толико су нотабилитети оштетили општину. И ако сама црквена општина (без закладе) има само у готовом новцу преко 200.000 круна, коју своту држи у вађевини за 4% ипак нотабилитети оптерећују народ парохијалним приревом. Зар то није грех: гомилати стотине хиљада, а народ поред тога теретити! Колико би пак помогли цркви и православљу, кад би се скинуо тај терет народу! Али нотабилитети се боје, да би вађевина у том случају имала мање општинског новца, те би и њихова дивиденда била мања. Но сад се и јасно види, зашто нотабилитети апелирају и на угарску владу само да се одрже у власти. Што је интерес по среди, а ради тог интереса они би апелирали и на перзијског шаха да би могли.

Љутица Богдан.

Меленци, 8. фебруара. (*Одзив на чланак „Ново зло“*). У нашем народу је некада цветало задругарство, наравно, то су биле оне патријархалне задруге, у којима су биле заступљене породице као задруге. Но наш народ је и поред тих задруга напредовао лепо: бројно, материјално и морално, те је био снажан, чувен и виђен.

Овом приликом нећемо расправљати питање: — како је и зашто је нестало тих задруга? Но износимо као истину, да је тих задруга нестало и да је наш народ одмах почео опадати у горњим правцима, а како данас изгледа, то сви знамо, те ни то није потребно цртати. О томе су мислили српски родољуби, те су дошли до уверења, да се ове наше задруге морају задругама заменути, те су тако поникле наше земљорадничке задруге. Како су се оне развијале и како се развијају и то знамо, па можемо поћи даље.

Мисао о удружењу код нас изопачују они, који одомаћују „шпекулативне“ потрошачке задруге. Има и таких задруга, но то нису ове што се код нас подижу. Праве те задруге су оцртане у прошлом чланку „Заставином“, но оцртане су и ове „шпекулативне“, па им се на први поглед види њихов смер. Ми онај „Заставин“ чланак препоручујемо најтоплије, а овим износимо оно, што се код нас у том правцу догађа.

Овде су почели да извађају лажне потрошачке задруге Пера Станков, Паја Лончар и Тајхнер, а све с благословом дра Љубе Павловића. Он је почео с тим, не да усрећи свет, но обећавајући, што се не може испунити; хоће да удружи свет, те да га тај свет бира за лечника на купатилу Русанди. Ето, то је све. — Паја Лончар није био кадар да води сам своју трговину, а Пера Станков није био кадар да води своју радњу — и сада хоће ти људи да воде потрошачке задруге, које су чисте трговине! За радене узимају ове: Лазу Суботељског, Јефту Јовановића и Гену Живића — који своје трговине нису били кадри да развију, па како ће развити туђе? Но сви се ови у целом послу ослањају ни трговца Тајхнера, а тим је све речено, али је растумачено и то: зашто се код нас са задругама потсецају чисто српске трговине. Ваља поново почистити српске трговине са наше пијаце, а оно друго би по себи дошло — то је чисто.

Па како се ту ради? Удруже се њих 200—300 чланова и уложи сваки по 20 круна, којим горњи располажу, те ће за свој улог добити у руке капитал без икакве гаранције, па и своје штете. Ако добро пође, они ће бити на талу и извући прву корист, јер су у друштву у прочељу, управитељи; а ако зло пође, платиће штету задругари. С тога задругари од њих треба да траже гаранцију, па тек онда нека им повере свој капилал. А Срби не треба да налећу у ове задруге као оно муве на мед и да своју зараду бацају. Они, који нису били кадри да воде своје трговине, још ће мање бити кадри водити туђе. Треба имати на уму ово, да у целој овој ствари Тајхнер тера улогу онога с таламбасом, а они други господари играју улогу његових „танцоша“. — Жалосно!

Р.

Писма из Источне Азије.

XI.

Господине уредниче!

Слушао сам, да алвадија слабо једе своје алве, и да новинар слабо чита своје новине. Али сте, надам се ипак, читали у »Заставиј« вест о оним Црногорцима, који су пошли у руско-јапански рат, па свратили у Нови Сад.

Као што Вам је познато, и ја сам се спремио да јутрос отпутујем преко Будимпеште, Кашаве, Одерберга и Петрограда у Источну Азију, кад се на жељезничкој станици сретнем са браћом Црногорцима. Молим Вас, кажите и сами: Јесам ли могао да прођем поред њих као Кинез? Та наћи ћу се кад-год с њима у Манџурији, Кореји, или Јапану, па зар да кажу, побегао сам пред њима из Новог Сада. Аја! Овај не бега, и тако сам остао.

Међу Црногорцима они су други млађи. Никола Богдановић је старији. Има му 55 година, а још му је коса црна као гар; мишићи челични као гвожђе. Он је војевао у босанско херцеговачком устанку, српско-турском рату, па онда и у руско-турском рату. Има 4 колајне, а једна је руска.

Питам га: Како се намерио у ово доба у руске добровољце? Зар не мисли, да ће на пролеће бити посла и у Старој Србији?

Промисли мало, па каже: — За нас се сад може рећи као и за петла. Чепркао по овој гомили, или по оној, једно му је. Ратовао на далеком Истоку, или на блиском, изаћи ће напослетку на једно.

— Остаје ли још доста ђетића у Црној Гори? питам.

— Остаје!

— Колико има данас Црна Гора пушака (војника)?

— Немој да нас бројиш на нумере, и шта ћеш да нас бројиш! каже он. Доста ти је да знаш, како Црна Гора, хвала Богу, може у сваком часу ударити на пола милиона ма какве војске.

— Не чини ли ти се, да си стар за онако тежак пут и велику војну. Та 55 година није мало.

— Шта кажеш, 55 година?! Почео сам од 16 година, па кад онда нисам био млад, нисам ни са 55 година стар. Мислиш ли, да ће у овом твом Новом Саду ико потрчати боље од мене? Са 60 и 70 година су у нас најбољи војници. Питај у Црној Гори, ко је био ђикан Зец. И кад му је било 85 година, није никоме уступао.

— Ама је друго оно . . . Али у Источној Азији је зима, а даљина је велика, па је тешко и с храном.

— Зима је, кад се са женама седи око ватре. А кад се иде у бој, друкчије онда бије срце. Онда нема зиме... А шта ми говориш за јело?! Не иде се у рат, да се пуни бураг. Парче леба доста за 5 дана. Кад запалисмо Невесиње, од Мостара до Бањана нисмо 4 дана ништа имали уза се. Они слабији јели су букве, па добро. Тек шести, седми дан гризао би корење, или пасао траву, па опет добро.

— Та знам и ја ко су Црногорци; гледао сам их доста пута у бој. Ама и Јапанци нису бубуљица на шевином врату.

— Он ме погледа као увређен. Ако се састави наша јатаганска чета, па упаднемо једаред ноћу међу те Јапанце, Руси ништа друго не треба да раде, само да чекају зору, па да виде што видели нису... Кажем ти, само да уђемо ноћу међу њих, па би се о тој ноћи причало док и једног траје у Јапану.

— Све ја то знам, ал кажу, да Јапанци имају славне војсковође!

— Ама зар Јапанци? Војсковође?! Јапанци! И ти то рече и остаде жив. Какве Јапан може имати војсковође?! Где је он ра-

товао?! Код нас свака жена зна сваки камен и кад је на њему био бој. И зна откуд су ишли Турци и где су стајали наши, и прича ће ти стратегију као какав ђенерал. А шта могу знати Јапанци?!

— Учили су се већ од 20 година у школи у Пруској, код Швабе.

— Зар у школи? Ако се он није учио рату где пуца пушка и сева јатаган, кад уђе у бој, стане му крв, охладни му памет и он не види ништа. Знам ја Пруса. Кад посече прс и види крв, он одмах зајауче, да је изгинуо свет.

— А Енглез?! Само да тај сад нешто не поквари.

— Енглез је лукав и мудар, ал пази добро што ти кажем: овога је пута долијао. Пређе ра у памети, и у Индији ће му бити крај.

Осим Црногораца, признаје још јунаштво Русима, хвали козака, ал као да му и то па да мало тешко. Каже: Кад Руса од 100 изги не 90, а он по 90 пута има откуд да их на пуни. Ej, да је нами само мало више народа...

Његов друг, слуша га, слуша, па тек ће рећи: — Знаш господине, он говори како је научио. Он је још од оних старих Црногораца.

Да, да, то је један од оних старих Црногораца! Један од оних. који има снаге за десет, а самопоуздања за две стотине, један од оних који је веровао да му до Бога једнога нико не може ништа.

Да није било тога у старих Црногораца, давно би им се следила у жилама крв и они би се договарали само о томе, како и коме да се пре даду онако ситни, мали и незнатни.

Волем те старе Црногорце, па Вам описах и овог једнога, који полази на далеки Исток. Њему је срамота само то, што се Москов и Црногорац мора да бију још и с таквима, као што су Јапанци.. Ал већ истераће они то на Индију и накупиће пустих енглеских капа...

За ово писмо господине уредниче не тражим Вам чак ни џак пиринџа. Али Вас молим да ми верујете, да сутра ујутру полазим преко Будимпеште, Кашаве, Одерберга и Петрограда у Источну Азију.

Ваш искрени извештач
из Источне Азије.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. марта отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем фебруара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец март обновити. како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Потрошачке задруге.

Читамо оглас, где једна наша потрошачка задруга тражи једног трговачког помоћника, деловођу. Тај деловођа да има кауцију, а плата му је 25 фор. месечно, без ичег другог (дакле без стана и хране). — И из овог излази, како наше потрошачке задруге срљају у пропаст и не схваћају свој позив. Чак и онај шегрт, који је тек ослобођен за калфу, кад нема стана, хране и прања, има више од 25 фор. месечно. Средњи трговачки помоћници, који нису још ни изблизу дорасли за деловођу једне радње, имају најмање 40—50 фор. месечно, а има их, који имају по 70—80 и више форината, а нису деловође. — Па како ће да напредује задруга, ако плати деловођи 25 фор. Онај трговачки помоћник, који не може да добије бар 50—60 форинти — није за деловођу. — Осим ако не дође из других рачуна. — За кога је доста, доста је и оволико.

Кинези или — префриганци.

„Нови Србобран“ направио се Кинез Не може бајаги никако да схвати оно, што смо рекли у једном од прошлих бројева „Заставе“. Не може да схвати разлику између огласа и препоруке (рекламе). Он каже: Оглас је оглас, па ма излазио на ком месту ил у ком облику.

Јесте оглас, оглас. Ал је оглас онда оглас, кад продавач препоручује сам своју робу и потпише се. Ил неко тражи нешто, ил изјављује, ал се увек потпише. Зна се ко је писао, ко препоручује, и онда за то уредништво не одговара.

Али, кад у неким новинама, у уредничком делу изађе белешка у којој нема ничијег потписа, него се вели: Пазарите ту и ту, јер је ту добро, онда је то препорука, сасвим друкчија од огласа. Знају то и трговци, те зато и плаћају скупо те рекламе, ако се нађе лист који хоће да их прими.

Је ли ово „оглас“, кад између дописа и српског гласника изађе у „Новом Србобрану“ или у „Бранику“ међу вестима овака белешка:

„Ко воли свој врт и хоће да има најлепшег цвијећа и најбољег зелења, нека купи сјеме од ц. и к. *дворске трговине сјемења Едмунда Маутнера* у *Будимпешти* Rottenbillergasse 33, која фирма забадава шаље на захтјев 226 страна богато илустровани цјеновник. Исти има осим по свем свијету познатог изврсног сјемења сијасет особито за чудо интересантних новина код поврћа и цвијећа“.

У трговачком свету се такво што не зове оглас, него реклама и скупо се плаћа. До сад тих реклама није било у нашим новинама, то тек сад уведоше два брата „Нови Србобран“ и „Браник“.

„Н. Србобран“ хоће да одвуче на другу страну разговор. Тако он увек чини, кад га ухвате. Па вели, он најмање има страних огласа. Па?! Та он их прима, а што их нема није до њега. Истина је, да он од свију српских листова има најмање страних огласа, али он од свију српских листова има и најмање српских огласа. А узрок је познат. Нико не оглашава у листу, о ком је познато да га нико не чита и нема апсолутно никаква угледа.

„Н. Србобран“ се измотава, те вели, да би требало да сви српски листови договоре се са трговцима српским и привредницима, да им они дају више огласа, па да не доносе стране. Зашто то сад велите? Како Вам то не дође пре на памет. Окајте се швиндлери сад тога, него избаците из свога листа прво недозвољену рекламу, па онда да се разговарамо даље. А што увек скрећете на друго.

Вршачка епархијска скупштина одложена.

Због тога, што је и саборски одбор у своје редовне седнице сазват за 2. (15.) март о. г. одложена је вршачка епархијска скупштина за кратко време, о чему ће и скупштинари бити благовремено извештени.

Нова читаоница.

Јављају нам из Модоша, да су тамошњи родољубиви Срби основали српску читаоницу.

Шарлах у Руми.

Пишу нам из Руме: „Страшна болест шарлах бесни у нашем месту, па је власт наредила, да се — за сад само на један месец — све школе затворе Надамо се, да ће наши лекари употребити све и сва, да се та зараза сузбије, да јој се ширење заустави, а да ће народ драговољно испуњавати наредбе“.

Несрећа!

Добили смо ове редове: „Највећа несрећа јесте крчма (бирцуз) Та сваког човека убија Био мали или велики, богат или сирома. Који-год се заљуби у крчму, не може добро проћи — Ту су карте, домине, ту је билијар, куглана, ту су безобразнице и Бог те пита још каквих нема несрећа. — У крчми се човек посвађа, потуче, рапаве речи изговара и многи животом плате. А да ли мора то да буде? Не мора. Искупићу сву своју снагу и показаћу нејаким људима, који не могу собом да владају, да осим позоришта и друге забаве, нико ме у крчми видети неће. Заклетва ми је живот, а школа жена.

Чуружан“.

Све је то лепо и красно, само да се овај брат и пријатељ још потписао, било би још лепше.

Промет Дунавом почиње.

Мала лађа између Новог Сада и Каменице вози, а тако исто вози жељезничка лађа између Новог Сада и Вуковара.

Остајте код куће!

Амерички „Родољуб“ доноси: — „Злогласна „аустро-угарска кућа за заштиту емиграната“, о којој смо пре кратког времена говорили и кроз чије су руке многи Срби прошли к беди и превари, а особито Црногорци — престала је опстојати и то због тога, што су секретар емиграције Кортеилон и комисионар Вилиамс били приморани исту установу протерати са Елис Исланда због великих превара, које су се чиниле путницима датим том друштву на поверење и заштиту.

Брзојави „Застави“.

Стигли 26. фебруара.

Из угарског сабора.

Будимпешта. Међу поднесцима министра председника налази се и поднесак, да је барон Банфи на сопствено захтевање решен од дужности дворског маршала. За тим се прелази на гласање, да ли да се Тисин предлог стави на дневни ред.

Криза.

Будимпешта. Кошутова странка изабрала је одбор, који ће да управља са расправом. То значи повешће против Тисе техничку опструкцију (борбу до краја по сваку цену).

Пучка странка закључила је да води борбу против Тисе најоштријим средствима.

Словени Русима.

Беч. Словенски посланици предали су руском посланику изјаву њихове наклоности и пријатељства према Русији и жеље своје, да Русија победи.

Демонстрације у Прагу.

Праг. У вече су се поновиле демонстрације. Међу демонстрантима било је и женских, окићених словенским тробојницама.

Руско јапански рат.

Вашингтон Министар спољних послова добио је телеграм из Чифу-а, да су Јапанци дошли у Фенг-ханс-фенг и тим начином дошли за леђа руским положајима у Манџурији и прете руској жељезници у Манџурији. (Ако има мрве истине у овој вести, веће оделење јапанске војске није могло продрети донде. Пр. ур. „З.“)

Сеул. Руси су посели Јенг-Ченг. Том је приликом дошло до судара код реке Тумена између руске и корејанске војске.

Токио. При блокади Порт-Артура од 11. фебруара наишли су руски чамци, који уништавају торпеде, на мине. Од 11 је пропало 8. Руски бродови који су били у пристаништу онеспособљени су. Пола града Порт-Артура порушено је. (О овоме су давно стигли руски званични брзојави и утврдише, да нема руске штете. Страдали су само јапански бродови.

Тијенчин. Једно оделење Јапанаца дошло је до Сен-ван-ченга, где су потукли Русе и налазе се близу Нијучванга. 38.000 Руса леже у Лијао-Јангу и Јајченгу ушанчени. Било је мањих чаркања. Претстоји велика битка. (Сви су горњи телеграми из противничких извора.)

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 9. марта 1904. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 20.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 8·30—8·90—— бачка 76—78 кила 8·30—8·80 банатска 75—78 кила 8 30—8·80; сремска 74—78 кила 7·90—8 30 на три месеца унапред. — Нова раж 6·65——6·90. Јечам 5·50—5·70. — Зоб (овас) 5·75——5·90. Стари кукуруз ———·——·———; нови паритет Будимпешта без гаранције 5·40—5·45; за Штајнбрух —— до —— — Ситна проја ——. — Банатска репица ————, а купуј ара 10·35—10·55 Ланено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Правац (тенденција): жито је 10 пот. јефтиније. Термини по закључку берзе у $^1/_2$5 сати после подне.

Цене се подразумевају по 50 кила у крунској вредности.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке. IV. Váczi-utcza 34.

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (Raffaele & G. Godina — Triest). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (Nachnahme).

24 20—

Резидба винограда.

Душан Крсмановић.

Од свију радња у винограду највише знања, искуства и вештине тражи резидба винограда, јер резидба винограда има циљ, да повећа плодност чокота; да плодност буде правилна и сваке године постепено већа до извесних граница; да плод буде крупнији; и да осигура што дужи век чокоту.

Лоза нам доноси плод, на леторастима који се развијају из грана, које су прошле године развијене, и ако будемо оставили све пупољке на гранама, да се развију, добићемо велики број ластара и плода, који ће бити ситан, као што је то случај код вињаге, која је дивља и без човекове неге расте по шумама.

Зато је потребно сваке године скратити прошлогодашње гране на дужи или краћи део и према томе, да ли је прошлогодишња грана скраћена дуже или краће, орезивање се зове: кратко или дугачко, ниско или високо, а остављени део лозе зове се резник или кондир.

Ако на кондиру оставимо мање (2—3) пупољака, резидба се зове ниска, а ако оставимо више (3—5) пупољака, зове се висока резидба.

Да ли ћемо лозу орезати на кратке или дугачке кондире зависи: од сорте домаће лозе; начина како лозу гајимо, плодности земљишта и доба (старости) чокота.

Све врсте домаће лозе не развијају плодне ластаре из доњих пупољака, већ неке врсте развијају плодне ластаре из горњих пупољака, те према томе треба и резидбу подешавати и на кондиру оставити оне пупољке, који ће и понети плод.

Има врста домаћих лоза, код којих су сви пупољци плодни, те се зато треба при резидби придржавати горњих правила.

Но, колико ћемо кондира оставити на чокоту, зависи, као што је напред речено — од начина културе лозе, снаге земљишта и доба чокота.

При остављању кондира код каламљене лозе, на подлози америчких лоза, поред горе реченога, свакојако треба имати на уму и то: — да је америчка лоза врло бујна подлога, и ако се орезује са малим бројем и кратким кондирима, добиће се више неплодних него плодних ластара, који ће и бити бескорисни.

За кондире, треба свагда изабрати на чокоту лозу средње дебљине, јер дивља лоза веће је бујности а мање плодна; танка и ситна лоза није за кондире.

При распоређивању кондира на чокоту треба пазити да кондири не буду на средини главе, — крће, већ, свагда на крајевима, те да плод, који плодни ластари понесу, буде изложен што већем утицају ваздуха и сунчане топлоте, а то утиче и на правилно прецветање грозда, и не даје, да се ухвати плесан на грожђу, нарочито онда, ако је положај винограда раван и у долини.

Осим тога треба пазити и на то: да кондири на крћи буду правилно распоређени, а не да на једном делу крће буде више а на другом мање кондира, јер на овај начин неће се добити правилан облик и изглед крће, и биће поједини делови јаче развијени а други слабије, што квари леп изглед чокота и ствара неправилно кружење сокова, на штету корена.

Колико на чокоту оставимо кондира, толико исто треба оставити и резника са по једним пупољком, да се из њих развију неродни ластари, који ће у идућој години заменити старе кондире; јер треба имати на уму да се кондири не смеју остављати из лозе, која је непосредно из главе чокотозе израсла, већ свагда из оне лозе која је избила из прошлогодишње гране, а за који је циљ при лечењу нарочито и остављена.

Да ли ћемо резник и кондир одсећи преко чланка или између чланкова, зависи од саме лозе; јер ако је лоза са гушћим чланцима, одсећи је треба преко чланака, у противном између чланкова с тим, да изнад последњег чланка на кондиру остане 2—3 см. дрвета.

Када је време приступити резидби лозе, питање је које занима виноградаре. Но, у главном се може резати: у јесен и у пролеће. У јесен орезана лоза даје мање плодних ластара, те се с тога и препоручује, да се млади виногради до треће године, а стари која су дугом резидбом исцрпљени, режу у јесен, те да се што боље оснаже за будућу резидбу.

Пролетње орезивање даје више рода, те зато је и боље да се лоза реже у пролеће. Но како у пролеће више пута лоза јако сузи, те се деси да од јаког сузења вршни пупољци на кондирима повуку већу количину воде у себе, те од прве хладноће измрзну и више не крећу, што знатно умањује принос, то је најбоље да се лоза реже или у пролеће рано, у месецу фебруару, и орезана поново загрне, те да пресечена места засуше и да се спречи нагло сузење; или да се лоза реже доцне у пролеће, крајем месеца марта и почетком априла, кад се почну развијати пупољци, те да се избегне јако сузење.

Винограде, у ниским положајима треба орезивати доцније у пролеће, кад пређе бојазан од позних мразева.

У резидби лозе служили смо се раније косиром. Како ова справа има својих мана, јер чокот дрма и тресе, што штетно утиче, нарочито на млађе винограде, то се косир избацује из употребе, а његово место заузимају виноградске ножице (маказе). Ножице су се показале за овај посао врло практичне, јер не само да секу лозу без икаквог потреса, него и пресечена лоза не пуца.

За резидбу лозе праве се и ножице са два дужа крака и пруглом (федером) и један је крак на врху удешен да се са њиме може чистити земља око чокота и суви делови лозе. Ради са оберучке.

Главно је правило при употреби ножица, да су добро наоштрене. Тупе ножице могу начинити квара, не дају правилан пресек.

За уклањање дебљих и сувих делова на чокоту, служимо се тестерицом. Њоме се око чокота пажљивије ради, не обијају се окца на крљи, као кад се удара секирицом.

Без ова два алата не може се правилно резати. „Тежак“.

Књижевна вест.

Изишла је из штампе књига:

ХОЋЕМО ЛИ У СОЦИЈАЛИСТЕ?

од

Јаше Томића.

(Прештампано из „Заставе“.)

Књига је 3 штампана табака, броширана. Цена 10 потура. Рабат 20%. Ко пошље готов новац добија 100 комада за 6 круна, (6 потура комад) Поштарину плаћају поручиоци. Новац и поруџбине нека се шаљу **Кости Лери** у Н Сад.

Изјава.

Господину

Николи Ивковићу,

трговцу српских црквених утвари

у Новом Саду.

Послани нам школски барјак примили смо на особито задовољство не само школског и црквеног одбора, него цијеле наше црквене општине. Ми смо очекивали, да ће исти бити лијепо израђен, али је израда и преко очекивања лијепа, да нас је управо задавила. Пошто сте нас са барјаком у сваком погледу задовољили, то желимо с вама остати и надаље у трговачкој вези с том надом, да ћете нас тако исто и сад задовољити са наученим путиром, чирацима и кадионицом, што смо пре неки дан поручили, те Вас молимо, да нам исте чим пре пошаљете, да их пре Ускрса добити можемо.

Ашања (Срем), 20. фебруара 1904.

Михајло Г. Бандур, перовођа. **Давид Топаловић,** председник

Ј. Маринковић, парох.

201 1—1

Изјава.

Господину

Николи Ивковићу,

трговцу српских црквених утвари

у Новом Саду.

Веома се радујем, да Вам могу изразити своје највеће задовољство на изради „Неба“, које сам из Ваше цењене трговине добила; с тога Вас најтоплије свакој славној општини, као и поштованој публици препоручујем.

Рача, 10. јануара 1904.

Никола Станишић, ад. парох. **Јелена Шорић**

202 1—1

Изјава.

Господину

Николи Ивковићу,

трговцу српских црквених утвари

у Новом Саду.

Доле потписани изјављујемо у име радника православне парохије биочићке (Далмација) на сиверићком руднику, да су исти о свом прилогу купили из трговине госп. Николе Ивковића велику литију и две тробојнице у износу преко 600 круна. Радујемо се, да можемо похвалити горе поменуту српску фирму, која нас је ванредно лепо и поштено послужила. Ми се поносимо са овом нашом и лепом и великом литијом и честитог трговца Николу Ивковића сваком најтоплије препоручујемо, а то особито нашим православним туторствима у Далмацији.

У Биочићу (Далмација) на Сиверићу 15. јануара 1904.

Тутори: **Никола Ожеговић, Михајло Ћосић, Лазар Иваз.** **Поп-Владимир Вуковић,** парох.

201 1—1

СТЕЧАЈ.

ЗА МОЈУ ПИВАРУ У ПЕТРОВАРАДИНУ

ПОТРЕБАН ЈЕ ЈЕДАН

ДЕЛОВОЂА,

који мора бити вешт књиговодству и савестан продавац. — Осим тога потребан је

БЛАГАЈНИК,

који такође треба да је верзиран у вођењу књига. — Првенство имају они, који су у таком послу деловали и који би могли положити кауцију.

Компетенти нека означе своје услове гледе плате, а стан у нарави имају у самој пивари. — Ступање за месец дана.

Обратити се ваља власнику пиваре

Стевану Славнићу,

мернику у Новом Саду

главна улица бр. 25.

206 1—2

Ракинских казана најновије врсте

за пециво ракије од дудова, шљива, комине и другог воћа,

пероноспорних штрцаљака

све израђујем у мојој радионици и имадем готових. Ценовник шаљем на захтев бесплатно.

Милан Т. Јовановић

казанџија

ћошак Лазареве улице бр. 14

Нови Сад (Ujvidék.)

208 1—10

ПРОДАЈА КРЕЧА.

Као закупници властелинског и општинског кречног мајдана препоручујемо продају ваљано-испеченог креча на велико и мало. — Цена умерена. На лице места метерцента **2 кр. 40 пот.**

Обратити се ваља на

Срп. задруга за међусобно помагање и штедњу

у Лежимиру, п. п. Чалма.

193 3—3

КУЋА СУВА И ЛЕПА

продаје се, или издаје, од првог маја о. г. под кирију, **кисачка улица бр. 15.** Упитати код

Милана Т. Јовановића

казанџије

ћошак Лазареве ул. 14. бр.

Нови Сад

207 1—3

Шпецерајска радња Т. ЂОРЂЕВИЋА

У НОВОМ САДУ

треба млађег помоћника. Може одма ступити.

202 3—3

ИЗВРСНЕ

сибирске сољене кечиге

од 4 до 20 кила 1 комад, тако исто суве димљене

уралске пастрме рибе

добија се код

Паје Поповића

у Дарувару (Славонија)

Покушајте ма и најмањи поштански пакет $4^1/_2$ клг. поручити, те се о особито доброј каквоћи уверити. 167 7—

Кечиге 1 кила 1 круна 60 п.

Пастрме 20—30 пот. (фил.) 1 комад.

Осим те сорте имадем и ове суве рибе: сома, штуке, деверике и смуђа на велико и мало.

Вешт мајстор варга

самосталан радник за израду кожа варговског чина (варге), који поред тога зна чинити и црне коже крецоване и цуговане за капице, може добити стална посла са пристојном наградом.

Понуде слати администрацији овога листа. 2—6 203

Виноградарима

и

пољопривредницима

нудимо од

Багрема цепане тачке за винограде.
Багрема дирекe за ограде.
Багрема мотке за мељ.

НУДИМО КОЛАРИМА

Багремових спица.
Багремових округлих дрва и од
Багрема сирово израђених делова за коларску израду.

Све по најумеренијим ценама. Ту се продају и сваковрсна дрва.

Wolf & Trostler

Нови Сад.

Канцеларија: Дунавска улица број 7.
Дрвара: Поред јерменске долме.

155 5—

Број 80. ех 1904.

Објава

Вршачкој српској православној црквено-школској општини потребне су **4 нове свештеничке одежде и 2 ђаконска стихара.**

Позивају се кројачи свештеничких одежда, да своје понуде поднесу црквеном одбору ове општине **најдаље до 2. (15.) марта т. г. у 3 сата после подне.**

Ближа извешћа могу се добити горе означеног дана у општинској писарници.

Вршац 24. фебруара 1904.

Мита Клицин, перовођа. **Др. Марко Ранчин,** председник.

За гојење и товлење свиња најбоље и најпробитачније средство

„MARGULITOV“ СВЕОПШТИ ПРАШАК ЗА СВИЊЕ

који поспешује лек и пробаву свиња, те их чува од болести.

Као хранливи прашак препоручује се свињама по упути редовито давати, пошто се од истога најбоље помажу.

„Крижевачки свеопшти прашак за свиње“

постигао је у хрватско-славонском, угарском, истарском и далматинском господарству веома добар успех, тако, да се може као најкорисније и најјефтиније средство препоручити.

Цена је омоту 60 филира.

Мање од 2 омата не шаље се поштом. Наручбе од најмање 10 омота шаљу се просто од поштарине уз попуст.

У оним мјестима, гдје се крижевачки свеопшти прашак за свиње не добива, нека се наручи изравно из главнога складишта:

Љекарна „код св. Тројице“

А. MARGULITA,

у Крижевцима. Утемељена 1771.

Имаде ли у којем мјесту више господара, који би крижевачки свеопшти прашак наручити хтјели, препоручује се, да се сложе и да заједно наруче, јер им на тај начин јефтиније дође

22 8—52

Захтевајте

једном картом

илустровани ценовник

198 1—3

СЕМЕЊА

тврткe

Ј. Поповића у Загребу.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР КУЋЕВНОГ НАМЕШТАЈА

Филијала **БОЖИЋ И МЕЦИНГ** Нови Сад

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ И ТВОРНИЦА

У ОСЕКУ

Новац остаје у српским рукама ако пазаримо код Срба трговаца. С тога умољавамо српску публику, нека при куповању намештаја изволи посетити нашу добро снабдевену радњу, у спаваћим собама, ручаоницама, салонима, тако исто у тапецираним стварима.

За јефтину и солидну посл гу јамчимо.

Цене врло снижене.

Примамо на израду намештај по жељи и сваком нацрту. За што бољи одзив молимо.

СВОЈ СВОМЕ!

1079 7—52 С поштовањем **Божић и Мецинг.**

Три ланца ораће земље

у близини **ченејске цркве** продајем „на вечито.“

Стеван Дада

Нови Сад,

212 1—3 Вармеђска улица бр. 23.

КЊИГЕ.

Ко има **књига,** било српских било страних, на продају, нека се обрати понудом у **Београд, на Јову Адамовића, Смиљанића улица бр. 18.**

Код веће количине ваља понуди приложити **и списак** са тачним назначењем наслова књиге, имена писма, које је године штампана и колико свезака које дело има. 1076 10—10

НАЈБОЉИ ИЗВОР ЗА КУПОВАЊЕ

српско-православних црквених утвари и то: светлих и црних одежда, неба, литија, барјака, полијелеја, крстова, путира, кадионица, пјегохљебница, ћивота рипида, целиваћих и свечарских икона, руских икона у разним врстама, историјских слика, итд. итд.

Израђујем најбогатије иконостасе и Христове гробове по врло умереној цени.

Поруке извршујем одмах најтачније и најсавесније. *Илустровани ценовник шаљем у крстоалеју бесплатно.* Молим за обилате поруџбине, јесам

С поштовањем

Никола Ивковић

200 2—6 У Новом Саду, у дунавској улици.

Новац „многи“ Новац

може свако без нарочитог знања месечно до **1000** круна поштено и без трошка заслуживати. — Пошаљите одма своју адресу под **Ug. 180.** на Annoncen Abtheilung des **„MERKUR“, Mannheim** (Baden) Postfach 351. 1022 29—50

ВАЖНО

за виноградаре и пољодјелце!

Најбоља врста умјетног ђубрета за оранице **Superphosphat** цијена 100 кгр. 12 К. Најбоља врста умјетног ђубрета за **винограде Entleimtes-Knochenmehl,** цијена 100 кгр. 14 К.

За једно јутро оранице или винограда довољно је 180 кгр. Добива се са упутством за рабљење, почевши од 100 кгр. код

Хермана Песинга,

116 5—12 **у Митровици.**

НАЈБОЉЕ и НАЈЕФТИНИЈЕ

БОЈЕ, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ И БРОНЗА

може се добити у новоотвореној радњи

БОЈА, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ, БРОНЗА И Т. Д. КОД

Д. КОДА

У НОВОМ САДУ

КОМИСИОНА РАДЊА 262 43 53

БЕК, КОЛЕРА И ДРУГА

У БЕЧУ БЕРЛИНУ И ЛОНДОНУ.

Д. Јасић

Нови Сад,

Житна пијаца број 16.

препоручује гг. велепоседницима, економима, земљорадницима као и земљорадничким задругама своје

стално стовариште

пољопривредних машина, техничких разних ствари и делова; сејтина и тавота-масти за машине, кајиша, врећа за рану и покрива за покривање машина.

Примам оправке разних пољопривредних машина, вршалица; преоправке локомобила за самоход по најновијем проналаску уз гаранцију.

Заступам од првих кућа вршаће машине уз гаранцију доброг рада а умереном ценом и строго солидном по лугом; уједно примам и половне машине у промену са доплатом за нове.

Ко жели продати половне вршаће машине, елеваторе горњи фабрикат нека се обрати на мене, а нужно је означити, колико је година стара машина, каквог је фабриката и број са најнижом ценом за готово или на отплату.

Надајући се да ће ме браћа Срби у моме подузећу потпомоћи и потребне машине код свога Србина узети; како би једна српска радња и од ове струке, постојати могла, и у томе очекивању бележим се

са велештовањем

163 3—3 Д. Јасић.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.